

การวิเคราะห์สถานะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย Debt Analysis of Agricultural Cooperative's Members in the Southern Thailand

สวรรณ วิจิตรสุข¹ และ วิจิตต์ศรี สงวนวงศ์²
Sawan Vijitsuk¹ and Vijitsri Sanguanwongse²

Article History

Receive: December 15, 2021

Revised: December 22, 2021

Accepted: December 23, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานะหนี้สินสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทยและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ 14 จังหวัด จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่า IOC เท่ากับ 0.91 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกเชิงอันดับ ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ ร้อยละ 100.0 เป็นหนี้สหกรณ์การเกษตร โดยร้อยละ 76.0 เป็นหนี้สหกรณ์ประเภทเงินกู้สามัญ รองลงมาร้อยละ 21.8 เป็นหนี้สหกรณ์ประเภทเงินกู้พิเศษ และร้อยละ 15.0 เป็นหนี้สหกรณ์ประเภทเงินกู้ฉุกเฉิน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.7 เป็นหนี้กับสถาบันการเงินอื่น และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.0 เป็นหนี้นอกระบบ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และสถานภาพสมรส 2) ปัจจัยการกักขังด้านค่านิยม/ทัศนคติ ได้แก่ การรู้จักบริหารเงิน/การวางแผนจัดการการเงิน(รับ-จ่าย) ทำให้การก่อหนี้ลดลง 3) ปัจจัยการกักขังด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล/โรคประจำตัว และความต้องการปัจจัยสี่ (อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนด้านการเงิน และสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้สามารถนำผลการศึกษาไปกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อแก่สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ของประเทศไทย

คำสำคัญ : เกษตรกร ; สหกรณ์การเกษตร ; หนี้สินของเกษตรกร ; หนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ; สหกรณ์การเกษตรภาคใต้ของประเทศไทย

¹ นิสิตปริญญาโท ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Graduate Student in Department of Cooperatives Faculty of Economics, Kasetsart University

² รองศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Associate Professor, Faculty of Economics, Kasetsart University

ABSTRACT

The purposes of this study were to investigate and explore the debt and the factors that are related to the debt of agricultural cooperative's members in the southern Thailand. Research methodology was survey research. The population and sample used in the research were 400 members of agricultural cooperatives in the southern region of 14 provinces by multi-stage samplings. The research instruments were included 5-rating scale structured questionnaire which passed the quality inspection by experts with IOC value of 0.91, and the reliability test resulted the alpha value of 0.914. Statistical analysis using in this research were frequency, percentage, mean, standard deviation, and ordered logistic regression analysis. The findings revealed as follows: 100.0% of members of agricultural cooperatives in the southern region are indebted to agricultural cooperatives, 76.0% are indebted to ordinary loan cooperatives. The statistical data also reported that 21.8% owed to cooperatives in special loans and 15.0% owed to emergency loans. 56.7% of the sample were owed to other financial institutions. There are also 32.0% of the samplings were in informal debt. The factors that relating to the debt of agricultural cooperative's members in the southern region of Thailand included: 1) the personal factors included age and marital status 2) the factor of values like a financial management and 3) the factors of consume were medical expenses and humans' four basic needs (food, housing, clothing and medicine). The research contributions were 1) the agricultural cooperative's members in the southern region can use the results of the study as a guideline for financial planning. Furthermore, agricultural cooperatives in the southern region can use the results of the study to establish credit policies for agricultural cooperative's members in the southern Thailand.

Keywords : Farmers ; Farmers' Debts ; Agricultural Cooperative's Members ; Debts of Agricultural Cooperative's Members ; Agricultural Cooperative in the Southern Thailand

บทนำ

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศเกษตรกรรม ด้วยมีภูมิประเทศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม แม้ว่าประเทศไทยจะพยายามไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรม แต่ก็ยังคงพึ่งพาอาศัยอาชีพเกษตรกรรม การพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมาส่งผลให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ ได้แก่ เศรษฐกิจไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น มีฐานการผลิตและบริการที่มีความเข้มแข็งและโดดเด่นในหลายสาขา และความร่วมมือกับมิตรประเทศทั้งในรูปทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคและอาเซียนมีความเข้มข้นและชัดเจนขึ้น (Office of the National Economic and Social Development Board, 2016) ในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเห็นได้จากตัวเลขอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Real GDP) ระหว่างปี 2552 – 2560 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.1 ต่อปี (Bank of Thailand, 2019) รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนปรับตัวเพิ่มขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ จากที่มีรายได้เฉลี่ย 20,903 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน ในปี 2552 เพิ่มขึ้นเป็น 26,946 บาทต่อเดือน ต่อครัวเรือน ในปี 2560 ส่วนค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน จากที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 16,205 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน ในปี 2552 เพิ่มขึ้นเป็น 21,437 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน ในปี 2560 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนมีอำนาจการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันหนี้สินเฉลี่ยของครัวเรือนก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย จากครัวเรือนที่มีหนี้สินเฉลี่ย 134,699 บาทต่อครัวเรือน ในปี 2552 เพิ่มขึ้นเป็น 178,994 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน ในปี 2560 เมื่อเปรียบเทียบหนี้สินต่อรายได้ของครัวเรือนตั้งแต่ปี 2552 ถึง 2560 พบว่าหนี้สินต่อรายได้สูงสุด คือ 6.6 เท่าในปี 2560 และต่ำสุด คือ 5.8 เท่า ในปี 2554 และ 2558 ซึ่งเท่ากัน สหกรณ์การเกษตร เป็นสหกรณ์ที่เกิดจากผู้มีอาชีพทางการเกษตรรวมตัวกันจัดตั้งขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือสมาชิกด้วยธุรกิจสินเชื่อให้แก่สมาชิกเพื่อประกอบอาชีพ จัดหาสินค้ามาจำหน่าย รวบรวมผลผลิตมาจำหน่าย แปรรูปผลผลิตออกมา

ขาย ให้บริการและส่งเสริมการเกษตรต่างๆ ตลอดจนบริหารจัดการเงินทุนของสหกรณ์ซึ่งมาจากการระดมหุ้น และสร้างความศรัทธาความเชื่อมั่นของสมาชิกเพื่อให้เงินมาฝากไว้กับสหกรณ์ สหกรณ์การเกษตรของประเทศไทยประจำปี 2560 มีจำนวนทั้งสิ้น 3,709 สหกรณ์ มีสมาชิกทั้งสิ้นจำนวน 6,597,117 คน จะเห็นได้ว่าสหกรณ์การเกษตรถือเป็นภาคส่วนที่สำคัญที่เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือเกษตรกร แต่อย่างไรก็ตาม ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรได้อย่างยั่งยืน โดยจะเห็นได้ว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรมีหนี้สินต่อสมาชิกต่อปี 24,537.50 บาท ในปี 2559 เพิ่มขึ้นเป็น 26,202.76 บาท ในปี 2560 และมีแนวโน้มจะสูงขึ้นเรื่อยๆ

ในปี 2560 สมาชิกสหกรณ์การเกษตรมีการสะสมเงินออมไว้ที่สหกรณ์ จำนวน 126,379.38 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 9.24 มีผลให้เงินออมเฉลี่ยต่อสมาชิกเท่ากับ 19,156.76 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 9.16 หนี้ของสมาชิกจำนวน 172,862.69 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 6.86 มีผลให้หนี้สินเฉลี่ยต่อสมาชิกเท่ากับ 26,202.76 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 6.79 หากพิจารณาจากฐานะการเงินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรปี 2560 พบว่า สมาชิกสหกรณ์จะมีหนี้สินเฉลี่ยต่อสมาชิกมากกว่าเงินออมเฉลี่ยต่อสมาชิกจำนวน 7,046.00 บาท หากเมื่อเปรียบเทียบกับ ปี 2559 พบว่า สหกรณ์การเกษตรจะมีหนี้สินเฉลี่ยต่อสมาชิกเพิ่มขึ้นแต่ก็มีเงินออมเฉลี่ยต่อสมาชิกเพิ่มขึ้นตามไปด้วย (Cooperative Auditing Department, 2018) ภาคได้มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงระดับโลก และแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสามารถสร้างรายได้ให้กับภาคทั้งพื้นที่ตอนในและชายฝั่งทะเลทั้งสองด้าน รวมทั้งมีระบบนิเวศชายฝั่งที่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำตามธรรมชาติและเหมาะกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ในขณะที่การผลิตภาคเกษตร ได้แก่ ยางพาราและปาล์มน้ำมันซึ่งเป็นแหล่งผลิตและแปรรูปที่สำคัญของประเทศยังเป็นแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ ภาคได้มีความได้เปรียบด้านสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่อยู่ใกล้เส้นทางการค้าโลกสามารถเชื่อมโยงการพัฒนาทั้งพื้นที่ภาคอื่นๆ ของประเทศ รวมทั้งภูมิภาคเอเชียใต้และเอเชียตะวันออก รายได้ทั้งสิ้นโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน ในเขตภาคใต้ ระหว่างปี 2552 – 2560 พบว่ารายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนปรับตัวเพิ่มขึ้น จากที่มีรายได้โดยเฉลี่ย 22,926 บาท ในปี 2552 เพิ่มขึ้นเป็น 26,913 บาท ในปี 2560 และค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จากที่มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย 17,229 บาท ในปี 2552 เพิ่มขึ้นเป็น 21,381 บาท ในปี 2560 ส่วนมูลค่าหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งสิ้น ในเขตภาคใต้ ระหว่างปี 2554 – 2560 พบว่ามูลค่าหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งสิ้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน จากที่มีหนี้สินเฉลี่ย 110,723 บาท ในปี 2554 และเพิ่มขึ้นเป็น 170,117 บาท ในปี 2560 (National Statistical Office, 2017)

จากสาเหตุดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาสภาวะหนี้สินสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ของไทยและเพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาวะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตภาคใต้ 14 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช กระบี่ พังงา พัทลุง ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี ระนอง ชุมพร สงขลา สตูล ตรัง ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปนำเสนอเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตภาคใต้ประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาวะหนี้สินสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาวะหนี้สินครัวเรือนของประเทศไทย ปี 2560

จำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ปี 2560 จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม พบว่า ครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สินร้อยละ 49.3 ส่วนครัวเรือนที่มีหนี้สิน ร้อยละ 50.7 โดยมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 178,994 บาท ซึ่งสามารถแยกประเภทของหนี้สินได้ดังนี้ ร้อยละ 76.9 ใช้จ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 23.1 ใช้ในการลงทุน และร้อยละ 0.6 เป็นหนี้สินอื่นๆ โดยหนี้สินในการใช้จ่ายในครัวเรือนประกอบด้วยร้อยละ 39.0 ใช้จ่ายอุปโภคบริโภค ร้อยละ 36.3 เป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อ/เช่าซื้อบ้านและหรือที่ดิน และร้อยละ 1.6 ใช้จ่ายในการศึกษา ส่วนหนี้สินที่เกิดจากการลงทุนนั้น ประกอบด้วย ร้อยละ 14.0 ใช้ในการทำเกษตร และร้อยละ 8.5 ใช้ทำธุรกิจ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ปี 2560 จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม

วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม	จำนวนเงิน(บาท)	ร้อยละ
ครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน	-	49.30
ครัวเรือนที่มีหนี้สิน	-	50.70
ใช้จ่ายอุปโภค	69,807.66	39.00
ซื้อ/เช่าซื้อบ้าน/หรือที่ดิน	64,974.82	36.30
ใช้ในการศึกษา	2,863.90	1.60
ใช้ในการทำเกษตร	25,059.16	14.00
ใช้ทำธุรกิจ	15,214.49	8.50
หนี้อื่น ๆ	1,073.96	0.60
จำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน	178,994.00	100.00

ที่มา: (National Statistical Office, 2017)

สถานะหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรไทย ปี 2560

สัดส่วนของครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นหนี้ ในปี 2556-2560 ในภาพรวมของประเทศ พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรมีแนวโน้มที่จะเป็นหนี้ลดลง โดยในปี 2556 ครัวเรือนเกษตรกรเป็นหนี้ร้อยละ 70.3 และลดลงเหลือ 67.2 ในปี 2560 ในขณะที่มูลค่าหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนกลับมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี 2556 ครัวเรือนเกษตรกรมีมูลค่าหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่ 118,180 บาท ต่อครัวเรือน และเพิ่มเป็น 160,587 บาทต่อครัวเรือน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สัดส่วนของครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นหนี้ และมูลค่าหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนของครัวเรือนเกษตรกรทั้งสิ้น จำแนกตามพื้นที่ พ.ศ. 2556 - 2560

พื้นที่	2556		2558		2560	
	คร.ที่เป็นหนี้ (ร้อยละ)	มูลค่าหนี้ (บาท/คร.)	คร.ที่เป็นหนี้ (ร้อยละ)	มูลค่าหนี้ (บาท/คร.)	คร.ที่เป็นหนี้ (ร้อยละ)	มูลค่าหนี้ (บาท/คร.)
ทั่วประเทศ	70.3	118,180	68.1	136,587	67.2	160,587
เขตปกครอง						
ในเขตเทศบาล	66.3	112,361	63.0	132,918	65.6	159,525
นอกเขตเทศบาล	70.9	117,563	69.1	137,374	67.5	160,837
ภาค						
กรุงเทพฯและ 3 จังหวัด	57.2	136,029	63.2	161,538	23.3	192,405
กลาง	69.9	131,196	62.2	147,242	66.0	183,780
เหนือ	70.4	117,605	68.8	140,464	67.8	153,443
ตะวันออกเฉียงเหนือ	77.8	100,373	76.7	124,953	76.4	151,226
ใต้	51.8	152,299	54.2	144,348	52.0	167,735

หมายเหตุ : 3 จังหวัด ได้แก่ ปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ

ที่มา: (National Statistical Office, 2017)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเป็นหนี้

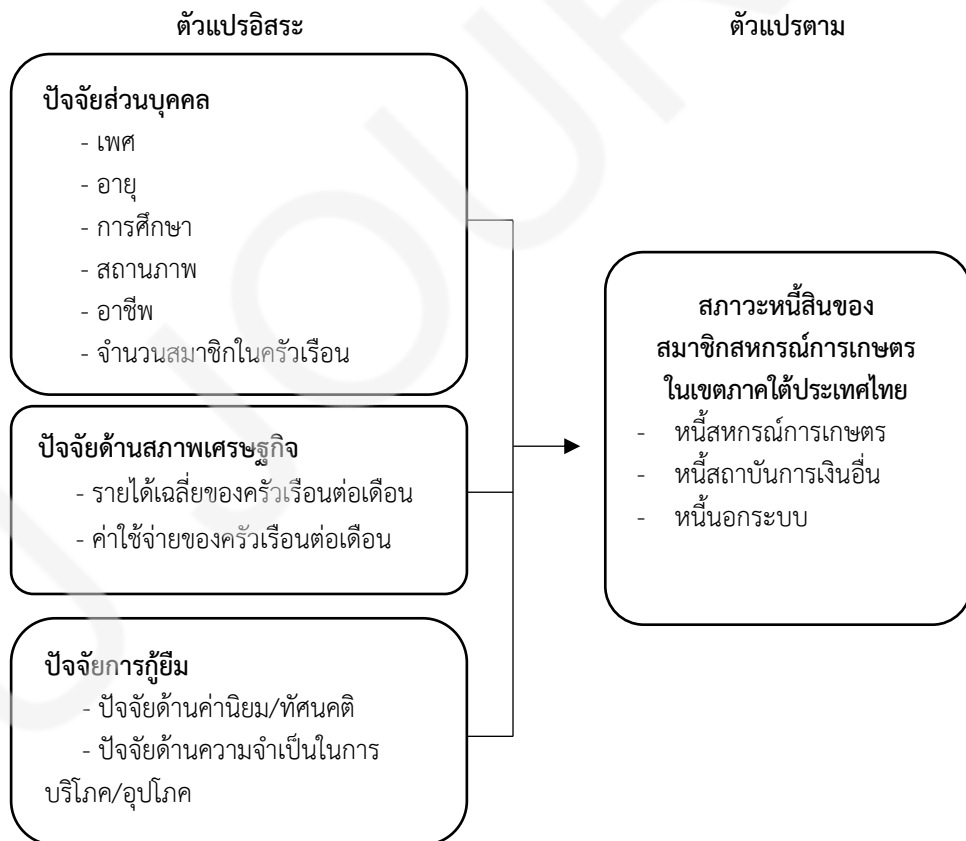
ทฤษฎีการบริโภคทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นหนี้ที่จะกล่าวถึงในที่นี้ประกอบด้วย ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานแบบรายได้สมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis) และทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานแบบรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Hypothesis) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานแบบรายได้สมบูรณ์ซึ่งเป็นแนวคิดของ John Maynard Keynes ที่ว่าด้วยการบริโภคและการลงทุน โดยการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของบุคคลจะขึ้นอยู่กับรายได้สุทธิ ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงหรือรายได้พึงจ่าย (Disposable Income) กล่าวคือ บุคคลจะมีการบริโภคเพิ่มขึ้นเมื่อมีรายได้สุทธิที่สามารถนำไปใช้จ่ายได้จริงเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันหากบุคคลมีรายได้สุทธิที่สามารถนำไปใช้จ่ายได้จริงลดลง บุคคลนั้นจะมีระดับการใช้จ่ายเพื่อบริโภคลดลง (Mingmaneeenakin, 2008)

ทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานแบบรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Hypothesis) การบริโภคไม่ได้มีความสัมพันธ์เฉพาะกับรายได้สมบูรณ์เท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ (Duesenberry, 1959) นอกจากนี้สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ปี 2546 ได้กล่าวถึงพื้นฐานของข้อสมมติรายได้เปรียบเทียบใน 2 ลักษณะที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค คือ 1) พฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภคแต่ละคนจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมากกว่าการบริโภคของตนเองเพียงคนเดียว โดยผู้บริโภคแต่ละคนจะทำการเปรียบเทียบรายได้ของตนเองกับคนอื่น ๆ ในสังคม โดยผู้บริโภคจะพยายามรักษามาตรฐานการครองชีพของตนเองให้ใกล้เคียงกับเกณฑ์มาตรฐานของสังคม และผู้บริโภคจะพยายามลอกเลียนแบบพฤติกรรมการบริโภคของคนอื่น ๆ ในสังคมด้วย 2) การบริโภคในปัจจุบันถูกกำหนดโดยแบบแผนของการบริโภคในอดีต กล่าวคือ ผู้บริโภคจะพยายามรักษามาตรฐานการบริโภคของตนเองกับระดับรายได้สูงสุดที่เคยได้รับมาก่อน เมื่อใดก็ตาม ที่รายได้ของตนเองลดลงต่ำกว่ารายได้สูงสุดที่ตนเองเคยได้รับก่อน ผู้บริโภคจะไม่ค่อยลดระดับการบริโภคของตนเองมากนัก เพราะมีความเคยชินกับมาตรฐานการบริโภคแบบเดิม

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานแบบรายได้สมบูรณ์ซึ่งเป็นแนวคิดของ John Maynard Keynes (1936) และทฤษฎีการบริโภคตามสมมติฐานแบบรายได้เปรียบเทียบของ (Duesenberry, 1959) จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาสถานะหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล มีผลต่อการเป็นหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย
2. ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจ มีผลต่อการเป็นหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย
3. ปัจจัยการกู้ยืม มีผลต่อการเป็นหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบจัดเก็บข้อมูลครั้งเดียว ณ ช่วงเวลาที่กำหนด (One Shot Descriptive Research Design) โดยการใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย ประกอบด้วย 14 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช กระบี่ พังงา พัทลุง ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี ระนอง ชุมพร สงขลา สตูล ตรัง ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เพื่อนำข้อมูลมาทำการประมวลผลและวิเคราะห์ผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย ที่สหกรณ์การเกษตรให้สินเชื่อแก่สมาชิก และมีการส่งรายงานทางการเงินประจำปี 2559 – 2560 จำนวน 281 สหกรณ์ จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 273,339 คน (Cooperative Auditing Department, 2018) ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ใช้เกณฑ์การพิจารณาด้วยค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) มีค่า IOC เท่ากับ 0.91 จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.914 ซึ่งถือว่าเครื่องมือมีคุณภาพ (Tairuakum, 2009)

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพหลักในการเกษตร อาชีพเสริมที่ไม่ใช่การเกษตร จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อาศัยอยู่ด้วยกันในปัจจุบัน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ต้องอุปการะเลี้ยงดู รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว อายุการเป็นสมาชิกสหกรณ์ วัตถุประสงค์การเป็นสมาชิกสหกรณ์ การเป็นหนี้กับสหกรณ์ หนี้กับสถาบันการเงินอื่น หนี้นอกระบบ และสาเหตุหรือเหตุผลในการกู้ยืม

ส่วนที่ 2 ปัจจัยการกู้ยืมเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยปัจจัยด้านค่านิยม/ทัศนคติ และปัจจัยด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค ใช้ระดับการวัดอันตรภาคชั้น 5 ระดับ และนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การแปลผลความหมายดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถามด้วยจดหมายให้แก่สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย ระหว่างเดือนกันยายน-ตุลาคม 2562 และเมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จนได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 400 ชุด และได้ นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย ดังนี้คือ

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อให้ทราบถึงลักษณะพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าวัดพื้นฐานทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้โดยการนำข้อมูลในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านการกู้ยืม (ค่านิยม/ทัศนคติ และปัจจัยด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค) มาทำการวิเคราะห์โดยใช้ตัวแบบการถดถอยโลจิสติกเชิงอันดับ (Ordered Logistic Regression)

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย

การเป็นหนี้สหกรณ์การเกษตรกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 100 เป็นหนี้สหกรณ์ โดยร้อยละ 76.0 เป็นหนี้สหกรณ์ประเภทเงินกู้สามัญ รองลงมาร้อยละ 21.8 เป็นหนี้สหกรณ์ประเภทเงินกู้พิเศษ และร้อยละ 15. เป็นหนี้สหกรณ์ประเภทเงินกู้ฉุกเฉิน

เหตุผลที่กู้ยืมเงินสหกรณ์การเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 70 กู้เงินสหกรณ์เพื่อใช้ในการเกษตร รองลงมากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38.8 กู้เงินสหกรณ์เพื่อใช้ในการศึกษาของบุตร กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38 กู้เงินสหกรณ์เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31 กู้เงินสหกรณ์เพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 กู้เงินสหกรณ์เพื่อใช้ในการทำอาชีพเสริม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 22.5 กู้เงินสหกรณ์เพื่อเพื่อใช้ซื้อ/เช่า บ้านและที่ดิน และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 1.0 กู้เงินสหกรณ์เพื่อใช้จ่ายอื่นๆ

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.5 มีหนี้กับสหกรณ์การเกษตร จำนวนเงินระหว่าง 10,001 – 50,000 บาท รองลงมากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 21 มีหนี้กับสหกรณ์ จำนวนเงินระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 18.2 มีหนี้กับสหกรณ์ จำนวนเงินมากกว่า 200,000 บาท กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10.5 มีหนี้กับสหกรณ์ จำนวนเงินระหว่าง 100,001 – 150,000 บาท กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 9.5 มีหนี้กับสหกรณ์ จำนวนเงินระหว่าง 150,001 – 200,000 บาท และ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 9.3 มีหนี้กับสหกรณ์ จำนวนเงินต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนเงินที่เป็นหนี้กับสหกรณ์การเกษตร

จำนวนเงินที่เป็นหนี้กับสหกรณ์การเกษตร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	37	9.30
10,001-50,000 บาท	126	31.50
50,001-100,000 บาท	84	21.00
100,001-150,000 บาท	42	10.50
150,001-200,000 บาท	38	9.50
มากกว่า 200,000 บาท	73	18.20
รวม	400	100.00

ที่มา: จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามของผู้วิจัย

สมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่เป็นหนี้ร้อยละ 31.5 อยู่ระหว่าง 10,001-50,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการเป็นหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรภาคใต้ ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งมีมูลค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 34,603 บาทต่อคน (Cooperative Auditing Department, 2018)

การเป็นหนี้กับสถาบันการเงินอื่น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.7 เป็นหนี้กับสถาบันการเงินอื่น และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43.3 ไม่เป็นหนี้สถาบันการเงินอื่น

เหตุผลที่กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.5 กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่นเพื่อใช้ในการเกษตร รองลงมากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 29.8 กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่นเพื่อใช้ในการศึกษาบุตร กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 27.5 กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่นเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20.8 กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่นเพื่อใช้จ่ายเป็นค่ารักษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 17.5 กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่นเพื่อใช้ในการทำอาชีพเสริมที่ไม่ใช่การเกษตร กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 11.8 กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่นเพื่อใช้ซื้อ/เช่า บ้านและที่ดิน และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 0.3 กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่นเพื่อใช้จ่ายอื่นๆ

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50.6 มีหนี้กับสถาบันการเงินอื่นระหว่าง 10,001 – 50,000 บาท รองลงมา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 18.1 มีหนี้กับสถาบันการเงินอื่นระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 11.8 มีหนี้กับสถาบันการเงินอื่นต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 9.3 มีหนี้กับสถาบันการเงินอื่นมากกว่า 200,000 บาท กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5.8 มีหนี้กับสถาบันการเงินอื่นระหว่าง 150,001 – 200,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 4.4 มีหนี้กับสถาบันการเงินอื่นระหว่าง 100,001 – 150,000 บาท รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนเงินที่เป็นหนี้กับสถาบันการเงินอื่น

จำนวนเงินที่เป็นหนี้กับสถาบันการเงินอื่น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	27	11.80
10,001 – 50,000 บาท	115	50.60
50,001 – 100,000 บาท	41	18.10
100,001 – 150,000 บาท	10	4.40
150,001 – 200,000 บาท	13	5.80
มากกว่า 200,000 บาท	21	9.30
รวม	227	100.00

ที่มา: จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามของผู้วิจัย

การเป็นหนี้ในระบบ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68.0 ไม่เป็นหนี้ในระบบ และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32 เป็นหนี้ในระบบ

เหตุผลการกู้ยืมเงินในระบบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 61.2 กู้ยืมเงินในระบบเพื่อใช้ในการเกษตร กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 58.9 กู้ยืมเงินในระบบเพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 51.9 กู้ยืมเงินในระบบเพื่อใช้ในการศึกษาบุตร กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 17.1 กู้ยืมเงินในระบบเพื่อใช้ในการทำอาชีพเสริมที่ไม่ใช่การเกษตร กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 14.0 กู้ยืมเงินในระบบเพื่อใช้ซื้อ/เช่า บ้านและที่ดิน และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 0.8 กู้ยืมเงินในระบบเพื่อใช้จ่ายอื่น ๆ

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20.5 เป็นหนี้ในระบบระหว่าง 10,001 – 50,000 บาท รองลงมา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 4.8 เป็นหนี้ในระบบต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 3.0 เป็นหนี้ในระบบระหว่าง 150,001 – 200,000 บาท กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 2.5 เป็นหนี้ในระบบระหว่าง 50,001-100,000 บาท กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 3.1 เป็นหนี้ในระบบมากกว่า 200,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 0.3 เป็นหนี้ในระบบระหว่าง 100,001 – 150,000 บาท รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนเงินที่เป็นหนี้ในระบบ

จำนวนเงินที่เป็นหนี้กับสถาบันการเงินอื่น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	19	4.80
10,001 – 50,000 บาท	82	20.50
50,001 – 100,000 บาท	10	2.50
100,001 – 150,000 บาท	1	0.30
150,001 – 200,000 บาท	12	3.00
มากกว่า 200,000 บาท	4	1.00
รวม	128	100.00

ที่มา: จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามของผู้วิจัย

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย

การวิเคราะห์การจำแนกระดับจำนวนเงินที่สมาชิกเป็นหนี้กับสหกรณ์การเกษตร ในเขตภาคใต้ประเทศไทย สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามเป็นความน่าจะเป็นของระดับจำนวนเงินที่สมาชิกเป็นหนี้กับสหกรณ์ มีจำนวน 3 ระดับ คือ จำนวนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท (Low Debt) (Y=1) จำนวน 50,001–150,000 บาท (Mid Debt) (Y=2) และจำนวนมากกว่า 150,000 (High Debt) (Y=3) จากตารางที่ 6 พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ อายุ (Age) สถานภาพสมรส (M-Status) และ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ 1

ตัวแปร ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน (Income) ปัจจัยกั๊ยมด้านค่านิยม/ทัศนคติ จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ การรู้จักบริหารเงิน/การวางแผนจัดการการเงิน (รับ-จ่าย) ทำให้การก่อหนี้ลดลง (x_1) ปัจจัยกั๊ยมด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค) จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล/โรคประจำตัว (x_2) และ ความต้องการปัจจัยสี่ (อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) (x_3) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตภาคใต้ประเทศไทย

Variables	Coefficient	Standard Error	Z	P-value
x_1	-0.290	0.125	5.340	.021**
x_2	-0.562	0.125	20.176	.000***
x_3	-0.278	0.136	4.179	.041**
[Age]=1	-2.870	1.198	5.737	.017**
[Age]=2	-1.566	0.453	11.967	.001***
[Age]=3	-0.592	0.340	3.031	.082*
[Age]=4	-0.669	0.321	4.331	.037**
[Age]=5 (reference)	-	-	-	-
[M-Status]=1	1.473	0.668	4.858	.028**
[M-Status]=2	0.483	0.509	0.898	.343
[M-Status]=3 (reference)	-	-	-	-
[Income]=1	-2.250	0.498	20.406	.000***
[Income]=2	0.057	0.356	0.026	.873
[Income]=3	-0.303	0.419	0.524	.469
[Income]=4	0.459	0.437	1.105	.293
[Income]=5	0.001	0.359	0.000	.997
[Income]=6 (reference)	-	-	-	-
/cut1	-4.430	0.853	27.001	.000
/cut2	-3.026	0.833	13.191	.000
-2 Log likelihood			149.695	
Cox & Snell R Square			31.2%	
Nagelkerke R Square			37.0%	
McFadden			20.10%	

หมายเหตุ

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .10

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

[Age] = อายุ

[M-Status]= สถานภาพสมรส

[Income] = รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน

x_1 = การรู้จักบริหารเงิน/การวางแผนจัดการการเงิน(รับ-จ่าย)ทำให้การก่อหนี้ลดลง

x_2 = ค่ารักษาพยาบาล/โรคประจำตัว

x_3 = ความต้องการปัจจัยสี่ (อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค)

จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยกั๊ยมด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค) ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล/โรคประจำตัว และ ความต้องการปัจจัยสี่ (อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) มีผลต่อการเป็นหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรภาคใต้ประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phocaphanit and Kenaphoom

(2017). ซึ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินของเกษตรกรอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินของเกษตรกร ได้แก่ ปัจจัยด้านการขยายฐานะทางสังคม ด้านค่านิยมใหม่ ด้านบริโภคนิยม ด้านอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และด้านการดูแลของครอบครัว

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การเป็นหนี้สหกรณ์การเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 100.0 เป็นหนี้สหกรณ์ โดยร้อยละ 76.0 เป็นหนี้สหกรณ์ประเภทเงินกู้สามัญ รองลงมาร้อยละ 21.8 เป็นหนี้สหกรณ์ประเภทเงินกู้พิเศษ และร้อยละ 15.0 เป็นหนี้สหกรณ์ประเภทเงินกู้ฉุกเฉิน โดยเหตุผลที่กู้ยืมเงินสหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 70.0 กู้เงินสหกรณ์เพื่อใช้ในการเกษตร และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 38.8 กู้เงินสหกรณ์เพื่อใช้ในการศึกษาของบุตรและเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.5 มีหนี้กับสหกรณ์จำนวนเงินระหว่าง 10,001 – 50,000 บาท รองลงมากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 21.0 มีหนี้กับสหกรณ์จำนวนเงินระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท

การเป็นหนี้กับสถาบันการเงินอื่น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.7 เป็นหนี้กับสถาบันการเงินอื่น โดยเหตุผลที่กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่น กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 31.5 กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่นเพื่อใช้ในการเกษตร รองลงมากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 29.8 กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่นเพื่อใช้ในการศึกษาบุตร และร้อยละ 27.5 กู้เงินจากสถาบันการเงินอื่นเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50.6 มีหนี้กับสถาบันการเงินอื่นระหว่าง 10,001 – 50,000 บาท และร้อยละ 18.1 มีหนี้กับสถาบันการเงินอื่นระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท

การเป็นหนี้ในระบบ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.0 เป็นหนี้ในระบบ เหตุผลการกู้ยืมเงินในระบบ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 61.2 กู้ยืมเงินในระบบเพื่อใช้ในการเกษตร ร้อยละ 58.9 กู้ยืมเงินในระบบเพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาล และร้อยละ 51.9 กู้ยืมเงินในระบบเพื่อใช้ในการศึกษาบุตร โดยส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบระหว่าง 10,001 – 50,000 บาท

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้โดยใช้ตัวแบบการถดถอยโลจิสติกเชิงอันดับ (Ordered Logistic Regression) ผลการวิเคราะห์การจำแนกระดับจำนวนเงินที่สมาชิกเป็นหนี้กับสหกรณ์การเกษตร ในเขตภาคใต้ประเทศไทย สามารถพยากรณ์ตัวแปรตามเป็นความน่าจะเป็นของระดับจำนวนเงินที่สมาชิกเป็นหนี้กับสหกรณ์ มีจำนวน 3 ระดับ คือ จำนวนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท (Low Debt) (Y=1) จำนวน 50,001–150,000 บาท (Mid Debt) (Y=2) และจำนวนมากกว่า 150,000 (High Debt) (Y=3) พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ อายุ และสถานภาพสมรส ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ 1 ตัวแปร ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน ปัจจัยการกู้ยืมด้านค่านิยม/ทัศนคติ จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ การรู้จักบริหารเงิน/การวางแผนจัดการการเงิน (รับ-จ่าย) ทำให้การก่อหนี้ลดลง ปัจจัยการกู้ยืมด้านความจำเป็นในการบริโภค/อุปโภค จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล/โรคประจำตัว และความต้องการปัจจัยสี่ (อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทยสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนด้านการเงิน
2. สหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทยได้แนวทางการป้องกันปัญหาเกี่ยวกับสถานะหนี้สินของเกษตรกร โดยนำผลการศึกษาไปกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อแก่สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย เป็นหนี้เพราะส่วนใหญ่กู้ยืมมาเพื่อใช้ในการเกษตร และนอกจากเป็นหนี้กับสหกรณ์การเกษตรแล้วสมาชิกกว่าครึ่งยังเป็นหนี้กับสถาบันการเงินอื่นๆ อีกด้วย ดังนั้นกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรส่งเสริมอาชีพเสริมให้กับครัวเรือนเกษตรกรในเขตภาคใต้เพื่อให้มีรายได้ และสามารถชำระหนี้ได้ ในขณะเดียวกันต้องส่งเสริมให้มีการออมและลดค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนด้วย

2. กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรจัดการฝึกอบรมเพื่อปรับค่านิยมและทัศนคติของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ทั้งนี้เพื่อให้ลดการใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการมีงานทำและรายได้จากหลายๆทางเพื่อให้สามารถแก้ไขสภาพการเป็นหนี้ได้

3. กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรส่งเสริมให้เกิดการออมในกลุ่มสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ทั้งนี้เพื่อให้สามารถลดภาระการเป็นหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร

4. กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรจัดฝึกอบรมในด้านการบริหารจัดการหนี้ หรือการบริหารจัดการด้านการเงินแก่สมาชิกสหกรณ์การเกษตร ทั้งนี้จากผลการศึกษาที่พบว่าความรู้จักการบริหารเงิน/การวางแผนจัดการการเงิน(รับ-จ่าย) ทำให้การก่อหนี้ลดลง

5. การวางแผนเพื่อรองรับกับความจำเป็น ไม่ว่าจะเป็นความจำเป็นด้านการรักษาพยาบาล หรือความจำเป็นด้านอื่นๆ ด้วยการทำการประกันชีวิต เพื่อแบ่งเบาภาระในการรักษาพยาบาล หรือแม้แต่การตรวจสอบสุขภาพอย่างสม่ำเสมอหรือการส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายก็เป็นทางเลือกหนึ่งเพื่อป้องกันทั้งสุขภาพและการเป็นหนี้ให้กับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาถึงสาเหตุของการเป็นหนี้ในการทำเกษตรกรรมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร เพื่อพัฒนาการทำเกษตรอย่างถูกต้อง และสามารถลดหนี้สินให้เกษตรกรได้อย่างแท้จริง

2. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการเป็นหนี้ระหว่างสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคใต้ประเทศไทย กับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตอื่นๆ เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นหนี้ ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินให้กับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรต่อไป

References

- Bank of Thailand. (2018). Rāṅgān nayōbāi kāṅgōēn 2561. [Monetary policy Report 2018]. Bangkok: Bank of Thailand. Retrieved January 2018, from https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/MonetPolicyComittee/MPR/DocLib/MPR_September2561_4WISE39.pdf.
- Bank of Thailand. (2019). Rāṅgān nayōbāi kāṅgōēn 2562. [Monetary policy Report 2017]. Bangkok: Bank of Thailand. Retrieved January 2018, from https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/MonetPolicyComittee/MPR/BOX_MPR/1BOXMPR_TH_December2562.pdf
- Bank of Thailand. (2019). Khrūāṅ chī sēthakit mahaphāk khōṅg Thai nung. [Thailand's Macro Economic indicators]. Retrieved February 2021, from https://www.bot.or.th/App/BTWS_STAT/statistics/ReportPage.aspx?reportID=409&language=th.
- Cooperative Auditing Department. (2018). Rāṅgān phon kāṇdamnoēn ngān lāe thāna kāṅgōēn sahaḳōṅ kān kaset prācham pī 2560. [Performance and Finance Report of Agricultural Cooperatives 2017]. Bangkok: Cooperative Auditing Department. Retrieved February 2021, from https://www.cad.go.th/ewtadmin/ewt/statistic/download/report_info/60/kaset_2_60.pdf.
- Cooperative Auditing Department. (2018). Phonlaka rōdam noēn ngān sahaḳōṅ prācham pī 2560. [Cooperative Performance Report 2017]. Bangkok: Cooperative Auditing Department. Retrieved February 2021, from https://www.cad.go.th/ewtadmin/ewt/statistic/download/sahakorn_60/Data60/in60/in_1_60.xlsx.
- Jame S. Duesenberry. (1959). *Income, saving, and the theory of consumer behavior (Harvard economic studies)*. Harvard University Press.
- Keynes, J.M. (1936). *The General Theory of Employment, Interest and Money*, London: Macmillan;The Collected Writings of John Maynard Keynes, Vol. 6.

- Mingmaneeakin W.(2008). Lak setthasātmaha phāk. [Macroeconomics]. Bangkok: Thammasat University, Thailand.
- National Statistical Office. (2017). Rāidai læ kārōk ra čā yō rāidai khōng khruārūān PhōSo sōngphan hārōjhoksip radap čangwat. [Provincial Households Income and Income Distribution in 2017]. Bangkok: National Statistical Office. Retrieved February 2021, from <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/pubs/e-book/Income-Households-2560/index.html#143>.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2016). Sarup sārā samkhan phān phatthanā setthakit læ sangkhom hæng chāt chabap thī sip sōng PhōSo sōngphanhārōjhoksip sōngphan hārōjhoksipī. [Summary of Twelfth National Economic and Social Development Plan 2017 – 2021]. Retrieved February 2021, from <https://www.nesdb.go.th/download/plan12.pdf>.
- Phocaphanit S. and Kenaphoom S. (2017). Kānsuksā khwāmkhithen kiēokap patchai thī song phon tō phāra nīsin khōng kasētrakōn ‘amphōe thā bō čangwat nōngkhāi. [Factors Affecting Debt Burden of Farmers ThaBo District NongKhai]. *Journal of MCU Peace Studies Special Issue*, 192-201. Maha Sarakham: Maha Sarakham Rajabhat University, Thailand.
- Tairuakum S. (2009). Rabiāp withī wīchāi samrap manutsayasāt læ sangkhommasāt. [Research methodology for social sciences and humanities]. 3rd. edition. Maha Sarakham: Maha Sarakham University, Thailand.